Łukowskie Stowarzyszenie Rozwoju ŁSR

ŁUKÓW 12.11.2023

Zarys historii medycyny i farmacji w Łukowie

Maciej Fajzetel

ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

ŁUKÓW.tv ludzie relacje wydarzenia

TYGODNIK REGIONALNY Echo Katolickie

TELEWIZJA ŁUKÓW masterTV

podlasie24.pl REGIONALNY PORTAL INFORMACYJNY

- Pierwsze wzmianki o lecznictwie w Łukowie pochodzą z II poł. XVI wieku. Wtedy to starosta łukowski Mikołaj Mniszek założył prepozyturę szpitalną św. Ducha, a szpital dla ubogich został zbudowany około **1593** roku z fundacji Piotra Kosieradzkiego.
- Posiadał jedną dużą izbę ogrzewana piecem, w której mieszkali razem mężczyźni i kobiety.
- Ubodzy zwani szpitalnikami mieli obowiązki – uczestnictwo na mszach w kościele Św. Ducha z pokropieniem wodą święconą, przyjmowanie sakramentów oraz modlitwa wieczorna za dobrodziejów.
- Liczba szpitalników nie była duża, w **1595** r. wynosiła 20 osób i stopniowo zmniejszała się aby w **1802** r. dojść do 2!.

- Oczywiście były to raczej przytułki i nie wolno nam robić jakichkolwiek porównań do dzisiejszych obiektów. Budowle te były drewniane (bo było ich na przestrzeni dziejów kilka) i ulegały spaleniom podczas częstych pożarów w mieście.
- W kolejnym pożarze w **1803** roku spłonął szpital dla ubogich a władze austriackie przeznaczyły kościół szpitalny na magazyn rolniczy.
- Niedługo bo w **1812** r. kościół ten wraz z dzwonnicą i ogrodzeniem szpitala spalili dla odmiany kozacy z Magazonewa.
- Cały plac z ogrodem i łąką zajmował obszar 2 mórg a znajdował się w okolicy dawnego kina „Oaza” w kierunku rzeki.

- **1609** - na mocy przywileju króla Zygmunta III powstał cech cyrulików (leczenie chorych, łaziebnictwo i balwierstwo)
- **1632** – Jan Hepner – pierwsza wzmianka o łukowskim aptekarzu
- **1845** – pierwsza wzmianka o łukowskiej aptece założonej przez Jakuba Nowińskiego przy rynku, uległa strawieniu przez pożar w 1892 r.
- **1893** – Paweł Nowiński przeniósł aptekę do nowego domu przy ówczesnej ulicy Lubelskiej (później Chącińskiego, Dzierżyńskiego obecnie ks. Kard. Wyszyńskiego)

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Rok 1959 Łuków

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Rok 2004

Rok 2023

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

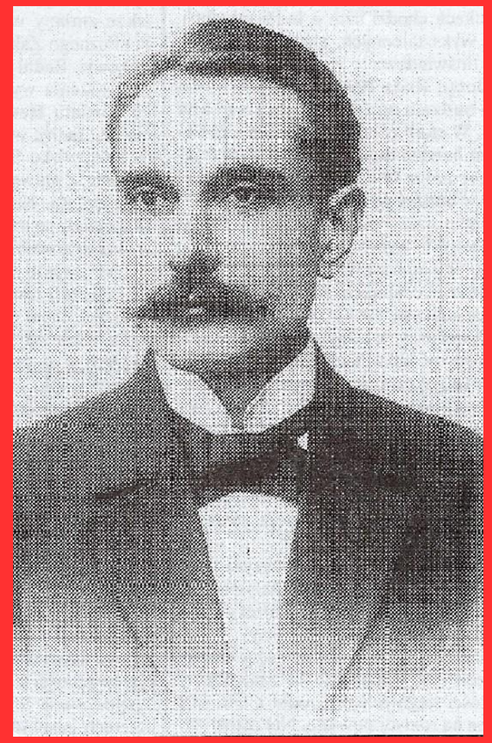

- **1897** – powiat łukowski liczył 96 623 mieszkańców
- **1898** – Paweł Nowiński powierza prowadzenie apteki Stanisławowi Szałowskiemu
- **1904** – Teodozjusz Nowiński przejmuje aptekę po stryju Pawle, a St. Szałowski zakłada skład apteczny przy ul. Lubelskiej

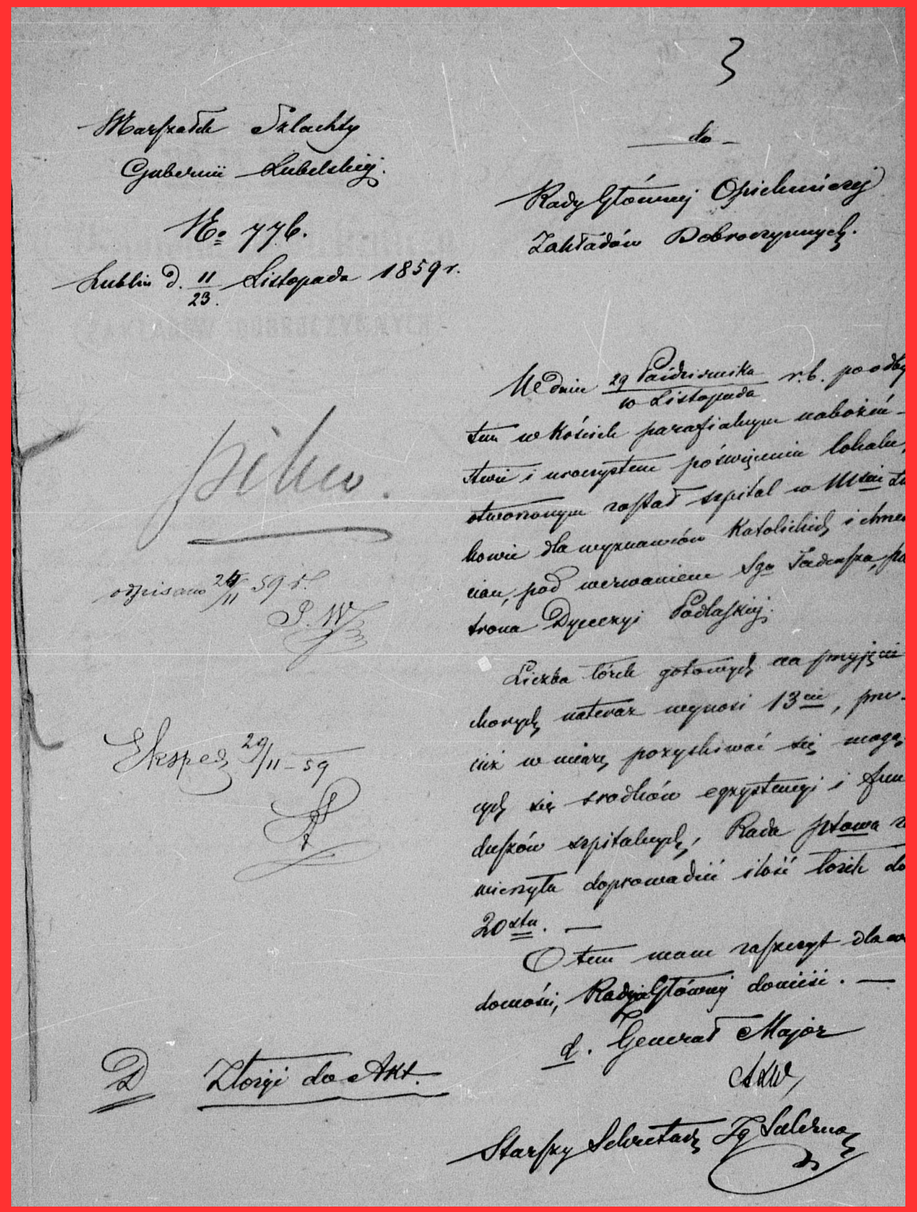

Stanisław Szałowski

- **1930** – Według rejestracji firm przemysłowo – handlowych i poszczególnych rzemieślników, aptek, składów aptecznych, sprzedaży przyborów aptecznych i farb było w Łukowie 8
- **1931** – Marian Raczunas otwiera aptekę przy ul. Chącińskiego 45 (obecnie biblioteka)

- Pierwszym lekarzem obwodowym, który zajął się lecznictwem w Łukowie był Jan Mirecki, który rozpoczął starania w kierunku uruchomienia szpitala powiatowego.
- Po odpowiednim przygotowaniu pomieszczeń w dniu **29 października (rus) / 10 listopada 1859** r. po uroczystym nabożeństwie otwarto Szpital ogólny dla chrześcijan pod wezwaniem św. Tadeusza jako patrona Diecezji Podlaskiej.
- Szpital posiadał 13 łóżek z perspektywą zwiększenia do 20!. Mieścił się on wówczas przy ul. Browarnej. Utrzymywał się z opłat za leczenie pacjentów i niewielkich funduszy od władz miasta.
- Umieszczenie go w tym budynku okazało się nieodpowiednie ze względu na błotniste podłoże, mające niekorzystny wpływ na warunki zdrowotne pacjentów i dlatego zdecydowano o przeniesieniu szpitala do budynku po klasztorze ojców pijarów przyległym bezpośrednio do kościoła pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego.

Marszałek Szlachty
Gubernii Lubelskiej.

№ 776.

Lublin d. 11/23 Listopada 1859 r.

do
Rady Głównej Opiekuńczej
Zakładów Dobroczynnych.

Pilne.

Odebrano 24/11 59 r.
S. W.

Odesłano 29/11-59

W dniu 29 Października st. n. po odp
tem w kościele parafialnym nabożeń
stwie i uroczystem poświęceniu lokalu
stanowiącym zakład szpital w Włodz
kowie dla wyznawców Katolickiej i chrze
cian, pod wezwaniem Sgo Jadwigi Ksi
żnej Dyecezyi Sadzkiej.

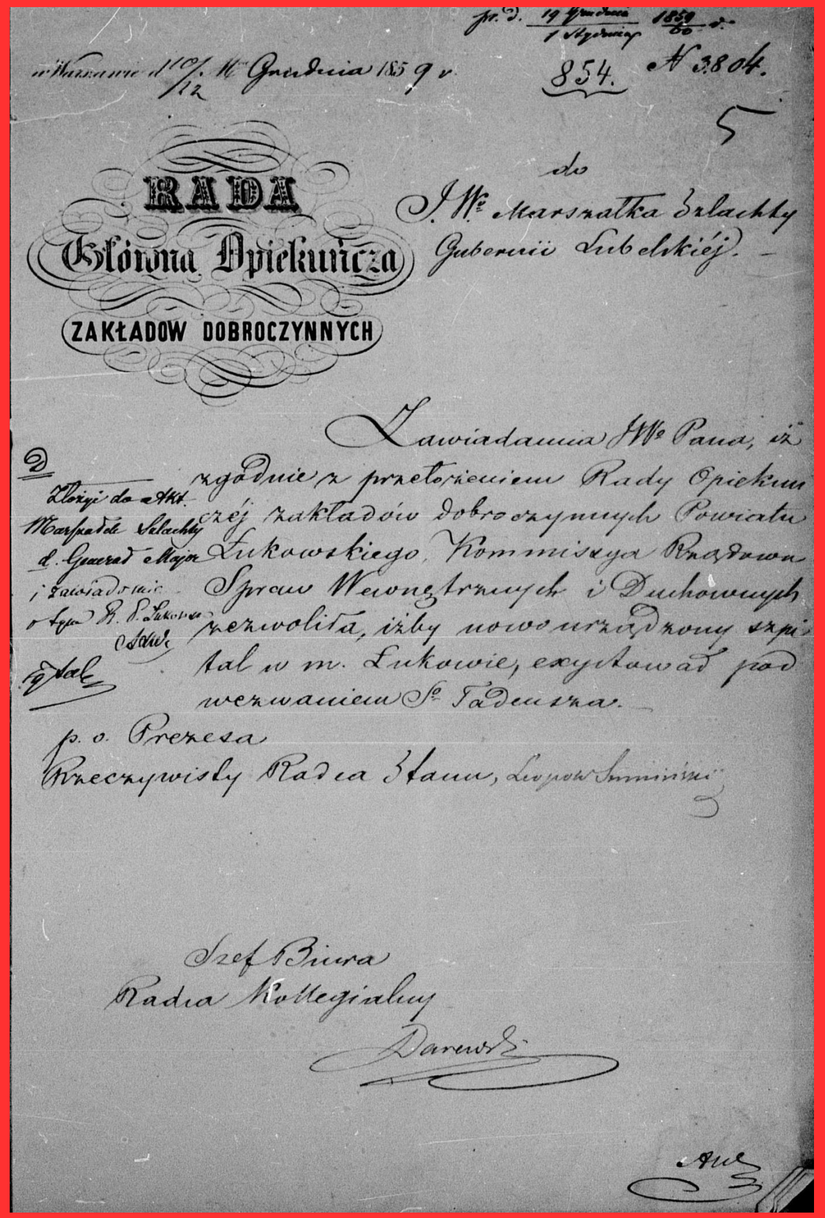
Liczba łóżek gotowych na przyjęci
chorych ustawa wynosi 13, prze
cież w miarę pozwalać się będz
czyli za środków egzystencyi i dum
dusków szpitalnych, Rada Główna z
mieniła doprowadzić ilość łóżek do
20 stu. —

O tem mam zaszczyt dlaw
domości Rady Głównej donieść. —

p. Generał Major
Adlerberg

Starszy Sekretarz Ig Valerian

Złożyć do Akt.

w Warszawie d. 10/22 Grudnia 1859 r. 854. № 3804.

RADA
Główna Opiekuńcza
ZAKŁADÓW DOBROCZYNNYCH

do
J. W. Marszałka Szlachty
Gubernii Lubelskiej.

Zawiadamia JWo Pana, iż
zgodnie z przełożeniem Rady Opiekuń
czej Zakładów dobroczynnych Powiatu
Lukowskiego, Komissya Rządowa
Spraw Wewnętrznych i Duchownych
pozwoliła, iżby nowo urządzony szpi
tal w m. Łukowie, existował pod
wezwaniem Św. Jadwigi.

p. o. Prezesa
Wiceprezydent Rady Stanu, Dyrektor Departamentu

Szef Biura
Rady Kollegialnej
Darewski

Złożyć do Akt.

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
w LUBLINIE
ZESPÓŁ:
KANCELARIA MARSZAŁKA
SZLACHTY
GUBERNI LUBELSKIEJ
NR. MIKR. 111387 SYGN. 6
PRACOWNIA MIKROFILMOWA
CIDNT- ZUD
MIKROFILMOWANO:
DN. 16 M-C. ROK 1962

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

W roku **1905** kierownictwo placówki objął dr Bronisław Chąciński. W szpitalu było wówczas 70 łóżek.

W **1920 r**. stanowisko naczelnego lekarza szpitala objął dr Leon Kiernicki. Za jego rządów szpital bardzo się rozwinął. Utworzono oddział położniczy, epidemiczny oraz salę operacyjną, w której zaczęto wykonywać drobne zabiegi chirurgiczne.

- W **1926** r. dyrektorem szpitala został dr Michał Studziński, specjalizujący się w chorobach wewnętrznych, położnictwie i chirurgii. Za jego kadencji uruchomiono w placówce pierwszy aparat rentgenowski.
- W **1939** roku powiat zamieszkiwało ponad 134 tys. mieszkańców, mieli oni do dyspozycji 40 łóżkowy Szpital św. Tadeusza mieszczący się w budynku poklasztornym oo. Pijarów przy kościele parafii Przemienienia Pańskiego. W tymże 1939 roku na terenie powiatu praktykowało zaledwie 8 lekarzy i 4 dentystów.
- Po wkroczeniu Niemców do Łukowa dr Michał Studziński został odwołany ze stanowiska za działalność konspiracyjną, a dyrektorem został dr Tadeusz Wilanowicz. **6 listopada 1945** r., czyli już po zakończeniu II wojny światowej Michał Studziński ponownie został dyrektorem szpitala.

TEODOZJUSZ NOWIŃSKI (1874 – 1941)

- **1905** – starania o utworzenie szkoły polskiej
- **1907** – Biblioteka Macierzy Szkolnej – ofairował 200 książek i 400 rubli
- **1917** – POW, aresztowany, więziony w Holzmunden i Modlinie
- **1918 – 1939** - założyciel klubu sportowego „Strzelec”, działał w Stowarzyszeniu Kulturalno - Oświatowym „Ogniwo”, Straży Ogniowej, PCK, Lidze Obrony Pow. i P/gaz., Tow. Wzajemnego Kredytu. Był też radnym miejskim
- **1939** – podczas bombardowania Łukowa apteka otwarta dzień i noc, udzielano pomocy uchodźcom i lżej rannym, dla dzieci wydawano mleko a dla dorosłych zupy. Leki i opatrunki wydawano bezpłatnie
- **1940** – aresztowany przez Niemców, zmarł w Oświęcimiu 22.III.1941 mając 67 lat (nr obozowy 8807)

- Po aresztowaniu T. Nowińskiego apteką kierował Feliks Radziński a po wyzwoleniu Zofia Trentowska. Była to wówczas jedyna apteka w Łukowie, brakowało wszystkiego…
- Aptekę odziedziczyły siostra Teodozjusza – Cecylia wraz z siostrzenicą Marią Schmidt z d. Szałowską. Maria - chemiczka aby zarządzać apteką ukończyła farmację w UMCS w Lublinie
- Aptekę jak wszystkie w Polsce upaństwowiono **8.I.1951** roku zabierając właścicielom zarówno lokale jak i wyposażenie oraz towary. Prawdziwą „łaską” było pozostawienie M. Szałowskiej – Schmidt jako kierownika apteki. Pracowała w niej do emerytury w **1968** roku, zmarła w Warszawie w **1992** r.
- Apteka istniała do **1993** roku jako państwowa, kierowały nią B. Pazura i H. Białogrodzka.

- W **1947** roku na terenie powiatu łukowskiego praktykowało 6 lekarzy i 18 felczerów, funkcjonował również Szpital św. Tadeusza, w którym pod koniec lat 40-tych zwiększono liczbę łóżek do 84.
- Od **1948** r. w szpitalu pracował także dr Ryszard Kaszubski, postać bardzo ważna dla łukowskiej służby zdrowia, który prowadził oddział wewnętrzny i wraz z żoną szpitalne laboratorium.
- W roku **1954** dyrektorem szpitala został dr Romuald Szyłejko, będący jednocześnie ordynatorem chirurgii.
- Szpital wkrótce okazał się za ciasny i nie mógł sprostać napływającym pacjentom. Inicjatorem budowy nowego szpitala był wspomniany **dr Ryszard Kaszubski**, który oddał się bez reszty na rzecz chorych i potrzebujących. To on zabiegał w wielu instytucjach w Lublinie i w Warszawie o wydanie zgody na pozwolenie na budowę i fundusze na ten cel. Dzięki jego przedsiębiorczości i uporowi oraz przy pomocy innych lekarzy i grona społeczników miasta Łuków przystąpiono do budowy kompleksu budynków u zbiegu ul. Partyzantów i ul. 700-lecia, w których miał powstać Szpital Miejski w Łukowie o 311 łóżkach.

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

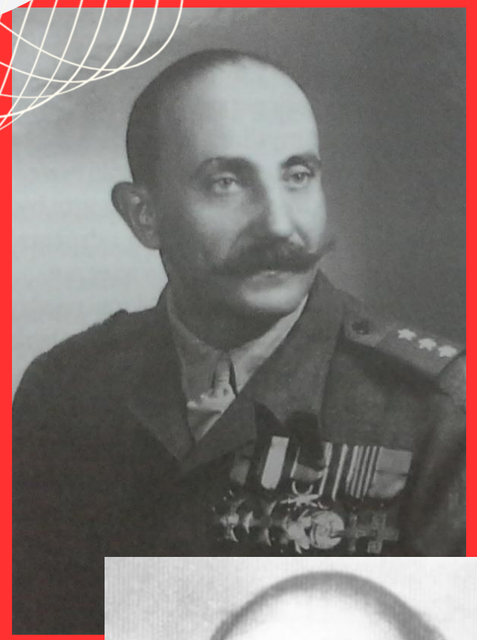

POGOTOWIE RATUNKOWE – S. Domański, J. Szczygielski, ?,
F. Korzeniewski (Ful), S. Zborowski

Doktor Banaś (w fartuchu)

- Dr Kaszubski był synem tej ziemi, ukończył z wyróżnieniem Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Łukowie, w czasie wojny służył m.in. w II Korpusie gen. Andersa, brał udział w walkach pod Monte Cassino, do Polski wrócił w 1947 roku, osiadł w Łukowie i aktywnie włączył się w życie społeczno-kulturalne miasta

- W roku **1961** kiedy mury budującego się szpitala były już pod dachem, dr Ryszarda Kaszubskiego usunięto ze szpitala i zaproponowano mu stanowisko kierownika Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, potem wyjechał do Świnoujścia i był Naczelnym Dyrektorem Sanatoriów. Zmarł 21.XII.1975 r., pochowany na Powązkach.

- Szpital został wybudowany przez Łukowskie Przedsiębiorstwo Budowlane zwane „BEPEM” a jego wieloletnim dyrektorem i budowniczym wielu łukowskich zakładów i budynków był Ryszard Stankiewicz.
- Jednocześnie z głównym budynkiem szpitala budowano pawilon zakaźny i blok mieszkalny dla lekarzy i pielęgniarek. Wkrótce do nowego gmachu szpitala zaczęli napływać młodzi lekarze chcący podjąć w nim pracę. Wśród nich byli Mirosław Borkowski, Zbigniew Cichosz, Alicja Maksymiuk, Wanda i Zbigniew Pasikowie, Teresa Siurek, Ryszard Wyszomirski, Karol Krasuski, Zbigniew Bryc.
- Miejsce dr Kaszubskiego zajął dr Marian Kryński – pierwszy dyrektor szpitala od czasu jego powstania w murach, w których obecnie szpital funkcjonuje. Nowy zwierzchnik łukowskiej służby zdrowia dokończył budowę szpitala i w dniu **25 sierpnia 1962** r. nową inwestycję oddano do użytku z 355 łóżkami.

- Poza tym, że nowym władzom nie pasował dr Kaszubski taki sam los spotkał patrona szpitala – Św. Tadeusza Judę, który był też patronem diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.
- Nowy szpital otrzymał imię **Edwarda Flatau** ur. 27 grudnia 1868 w Płocku, zm. 7 czerwca 1932 w Warszawie – polskiego lekarza neurologa i psychiatry. Był on twórcą nowoczesnej neurologii polskiej, autorytetem w dziedzinie fizjologii i patologii opon mózgowo-rdzeniowych, należał do pionierów neurologii światowej. Jednak nowy patron jakoś się nie przyjął i właściwie przez lata szpital był „bezimienny”
- Na tamte czasy szpital był bardzo nowoczesny. Przestronne sale chorych i korytarze, obszerne sale operacyjne, najnowsza aparatura medyczna, duże laboratorium i punkt krwiodawstwa. Po śmierci dr Mariana Kryńskiego do Łukowa sprowadzono dr Mariana Łacińskiego, który objął kierownictwo placówki oraz ordynaturę oddziału chirurgicznego.

- W tym też czasie ok. **1969** r. naprzeciwko głównego budynku szpitalu wybudowano pawilon dla nerwowo i psychicznie chorych, nazywany potem szpitalem psychiatrycznym z 255 łóżkami.

- Przy budowie szpitala nie obyło się bez protestów okolicznej ludności. Aby wybudować nowy gmach szpitala wraz z całą infrastrukturą w założonej z góry lokalizacji należało wysiedlić i wywłaszczyć kilka rodzin mieszkających w kwartale ulic 700-lecia, Sienkiewicza, Buczka i Kryńskiego (m.in. rodziny zasłużonych Łukowian Kulbickich i Chabrowskich).

- Chociaż w pierwotnych założeniach miał to być odrębny szpital psychiatryczny, ostatecznie zadecydowano, że będzie to Oddział dla Nerwowo i Psychicznie Chorych przy szpitalu ogólnym, zgodnie z założeniami reformowania lecznictwa psychiatrycznego. Początkowo oddział dysponował 210 łóżkami, ale w niedługim czasie liczba ich wzrosła do 270. Oddział rozpoczął działalność w połowie listopada 1969 roku. Był on drugą po Szpitalu Psychiatrycznym w Suchowoli jednostką lecznictwa psychiatrycznego w regionie.

- W roku **1972** uruchomiono także Zakład Anatomii Patologicznej i oddział reumatologiczny, 12 przychodni specjalistycznych i dział fizykoterapii.
- **1 lipca 1972** r. na bazie Szpitala Miejskiego utworzono Zespół Opieki Zdrowotnej w Łukowie, który obejmował opieką leczniczą 110 tys. mieszkańców powiatu łukowskiego.
- Zatrudnionych było wówczas 83 lekarzy, 4 felczerów, 20 stomatologów, 296 pielęgniarek i 31 położnych.
- Szpital posiadał 667 łóżek na 10 oddziałach.
- Kiedy szpital przeniesiono do nowego budynku, nie przeniesiono tablicy szpitala im. św. Tadeusza i św. Leonarda. Nazwę tę choć niepełną szpital odzyskał dopiero **27 października 2009 r**., kiedy to w sposób uroczysty przywrócono placówce imię dawnego patrona św. Tadeusza.

- **6. IX.2013** - Szpital św. Tadeusza w Łukowie obchodził 50. rocznicę powstania. Jubileuszowe uroczystości odbyły się w auli I Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Łukowie.

- Obchody rozpoczęły się Mszą św. w intencji pracowników SPZOZ w Łukowie odprawioną w kościele parafialnym pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.

- Medalem złotym za długoletnią służbę, nadanym przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego odznaczeni zostali: Krystyna Biaduń, Anna Fajzetel, Elżbieta Siemkowicz, Władysław Skrzyński i Jan Zawiślak.

- Brązowym Medalem za zasługi dla obronności kraju nadawanym przez Ministra obrony Narodowej odznaczony został dyrektor szpitala Grzegorz Gomoła.

- Minister Zdrowia Odznaką honorową „Za zasługi dla ochrony zdrowia” wyróżnił: Jerzego Kamińskiego, Izabele Kossowską, Grzegorza Malickiego, Ewę Narejko, Krystynę Sierakowską, Władysława Skrzyńskiego, Barbarę Świniarską, Ryszarda Wyszomirskiego, Agnieszkę Zarzycką.

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Nowym szpitalem zarządzało 11 dyrektorów:

- Pierwszym był dr Marian Kryński,
- następnie: dr Marian Łaciński, Jan Zawiślak, Antoni Karwowski, Danuta Fijałkowska, Romuald Piszcz, Andrzej Rogaliński, Jerzy Kamiński, Grzegorz Gomoła, Władysław Kobielski.
- Na chwilę obecną Zakładem zarządza Dyrektor Naczelny Mariusz Furlepa, wraz z zastępcą Dyrektora ds. Administracyjno-Eksploatacyjnych Markiem Zalewskim, Zastępcą Dyrektora ds. Inwestycji i Remontów Dariuszem Orłem oraz Naczelną Pielęgniarką Katarzyną Jankowską.
- Zatrudnionych jest 50 lekarzy, 400 pielęgniarek i 45 położnych, łącznie prawie 1000 osób
- Szpital posiada 422 łóżek na 15 oddziałach

- Nazwa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowie funkcjonuje od roku 1998.
- Działa 25 poradni specjalistycznych, zakład w swoich strukturach posiada Nocną i Świąteczną Opiekę Zdrowotną oraz 10 Poradni Podstawowej Opieki Zdrowotnej, rozmieszczonych zarówno na terenie miasta Łuków (Al. T. Kościuszki, ul. Partyzantów), jak i całego powiatu łukowskiego (Grężówka, Jedlanka, Serokomla, Stoczek Łukowski, Trzebieszów, Wandów, Wojcieszków, Ciechomin).
- Corocznie w oddziałach szpitalnych leczonych jest ponad 30 tys. chorych, w poradniach specjalistycznych udzielane jest ok. 80 tys. porad specjalistycznych, natomiast w podstawowej opiece zdrowotnej, gdzie zadeklarowanych jest ponad 30 tys. pacjentów, co roku realizowanych jest ponad 100 tys. porad lekarskich.
- Szpital posiada ponadto Zakład Diagnostyki Obrazowej (Pracownia RTG, Rezonansu Magnetycznego, Tomografii Komputerowej, Mammografii, USG, EEG i Audiometrii), Zakład Diagnostyki Medycznej (Laboratorium, Pracownia Immunologii Transfuzjologicznej z Bankiem Krwi, Zespół Pracowni Endoskopowych oraz Zespół Pracowni Kardiologicznych – Pracownia EKG, Holtera i prób wysiłkowych oraz Pracownia KTG), Stację Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego, Zakład Rehabilitacji Leczniczej, Ośrodek Rehabilitacji Dziennej, Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Centralną Sterylizatornię, Aptekę Szpitalną, Blok Operacyjno-Zabiegowy oraz Anatomię Patologiczną.

Szpital św. Tadeusza przez ponad pół wieku przechodził liczne zmiany nazwy, modernizacje, przebudowy, rozbudowy, reformy służby zdrowia.

Były też pomysły o tunelu łączącym obie strony ówczesnej ulicy 700-lecia,

inne śmiałe wizje…

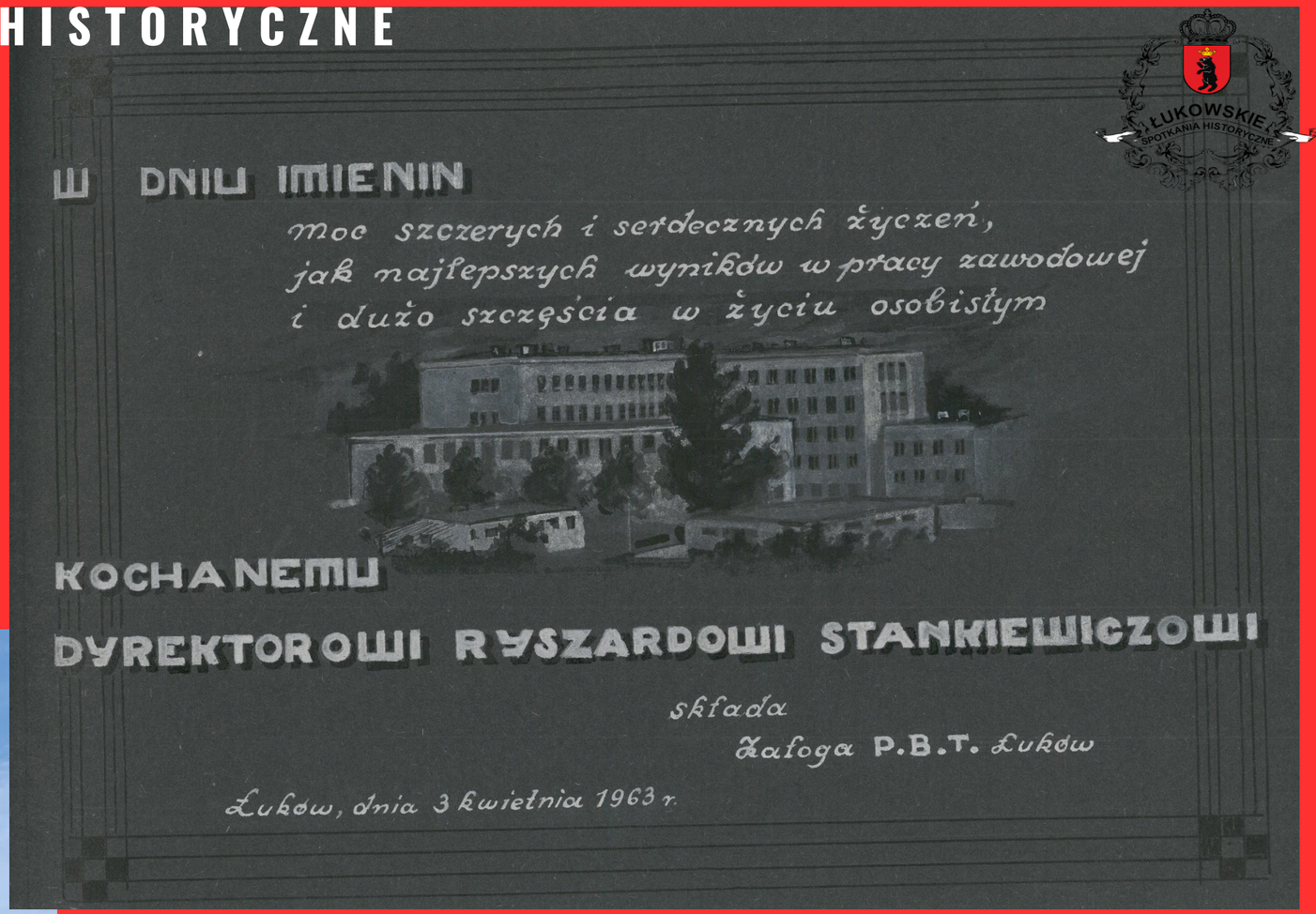

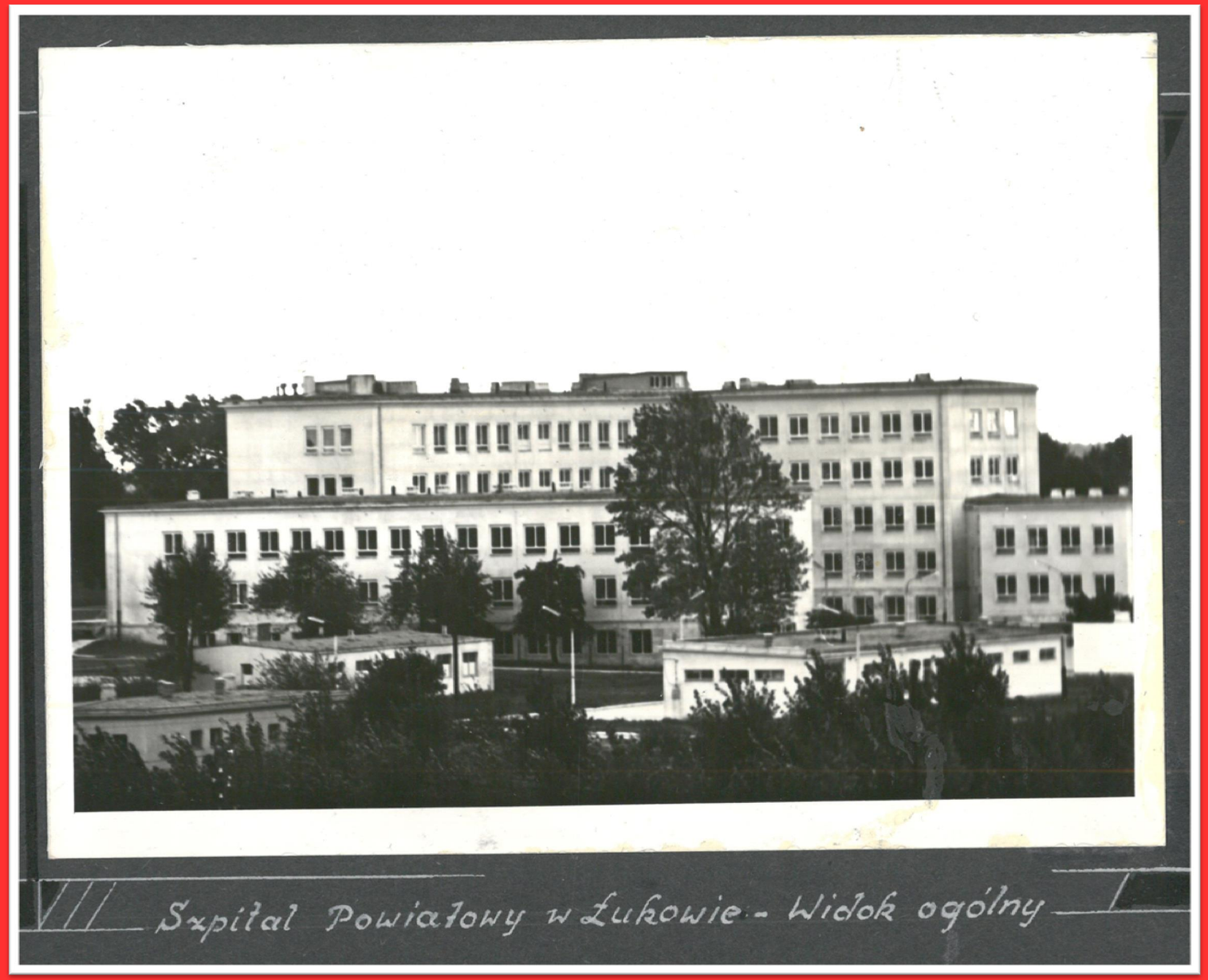
II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Ostatecznie w latach 2020 – 2023 szpital powiększono, wyremontowano wiele pomieszczeń, zakupiono sprzęt medyczny wysokiej klasy. Wydano ponad 35 mln zł.

W celu porównania zobaczymy unikalne i niepublikowane zdjęcia szpitala chwilę przed przyjęciem pierwszych pacjentów oraz stan obecny.

Szpital Powiatowy w Łukowie - Widok ogólny

Widok ogólny szpitala - od strony południowej

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Widok ogólny
na pierwszym planie
pawilon gruźlicy

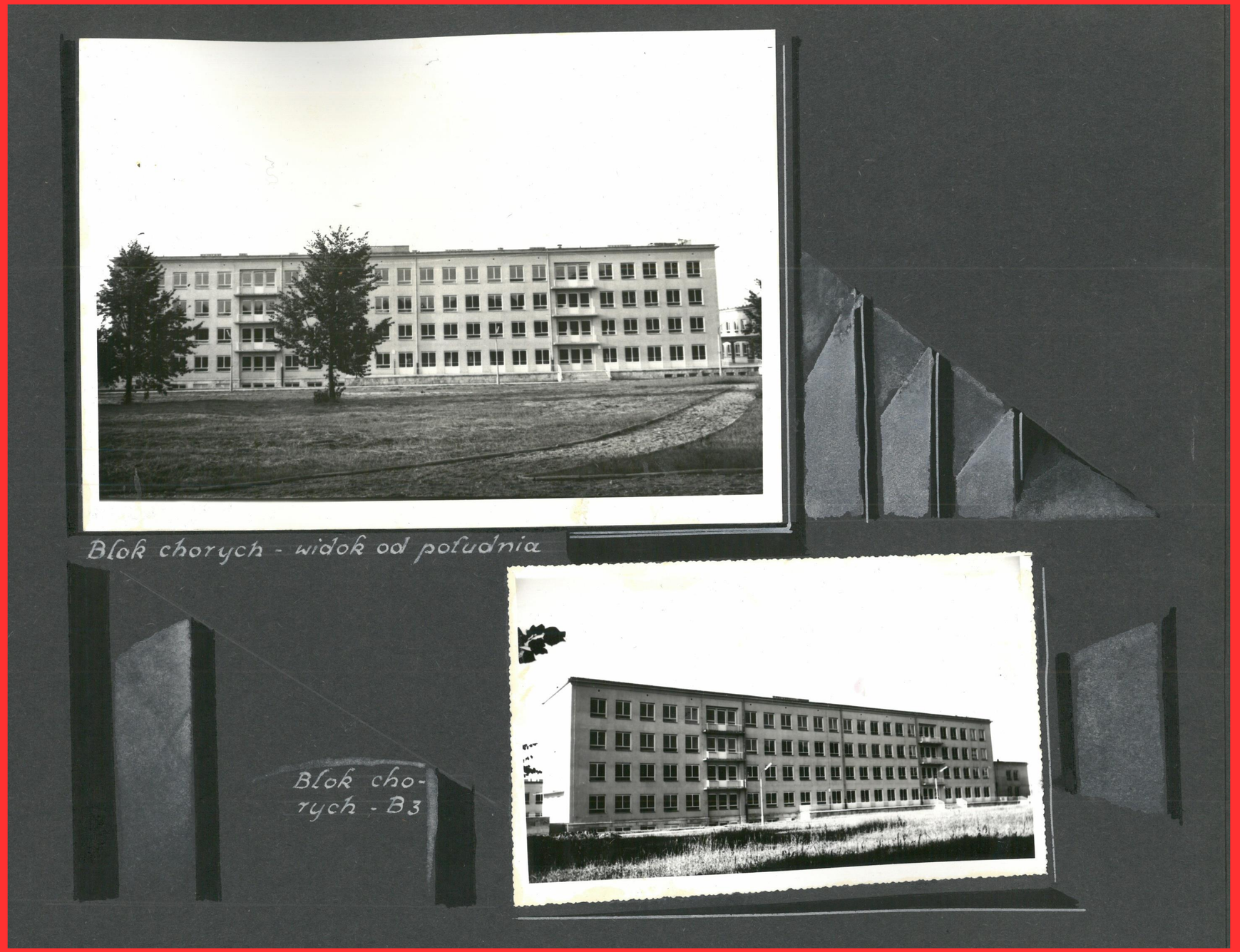

Widok ogólny
Wejscie do polikliniki

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Blok chorych - widok od południa
Blok cho-
rych - B3

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Pawilon zakazny

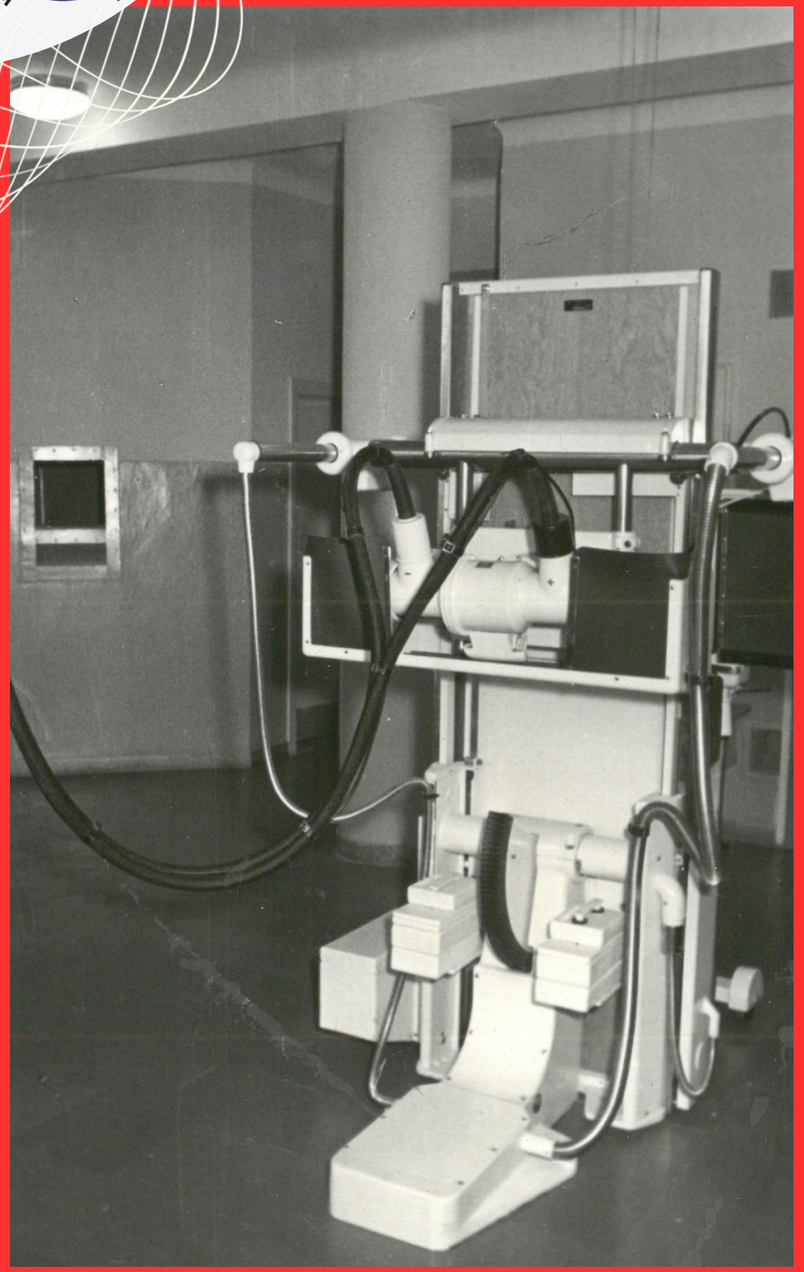
II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

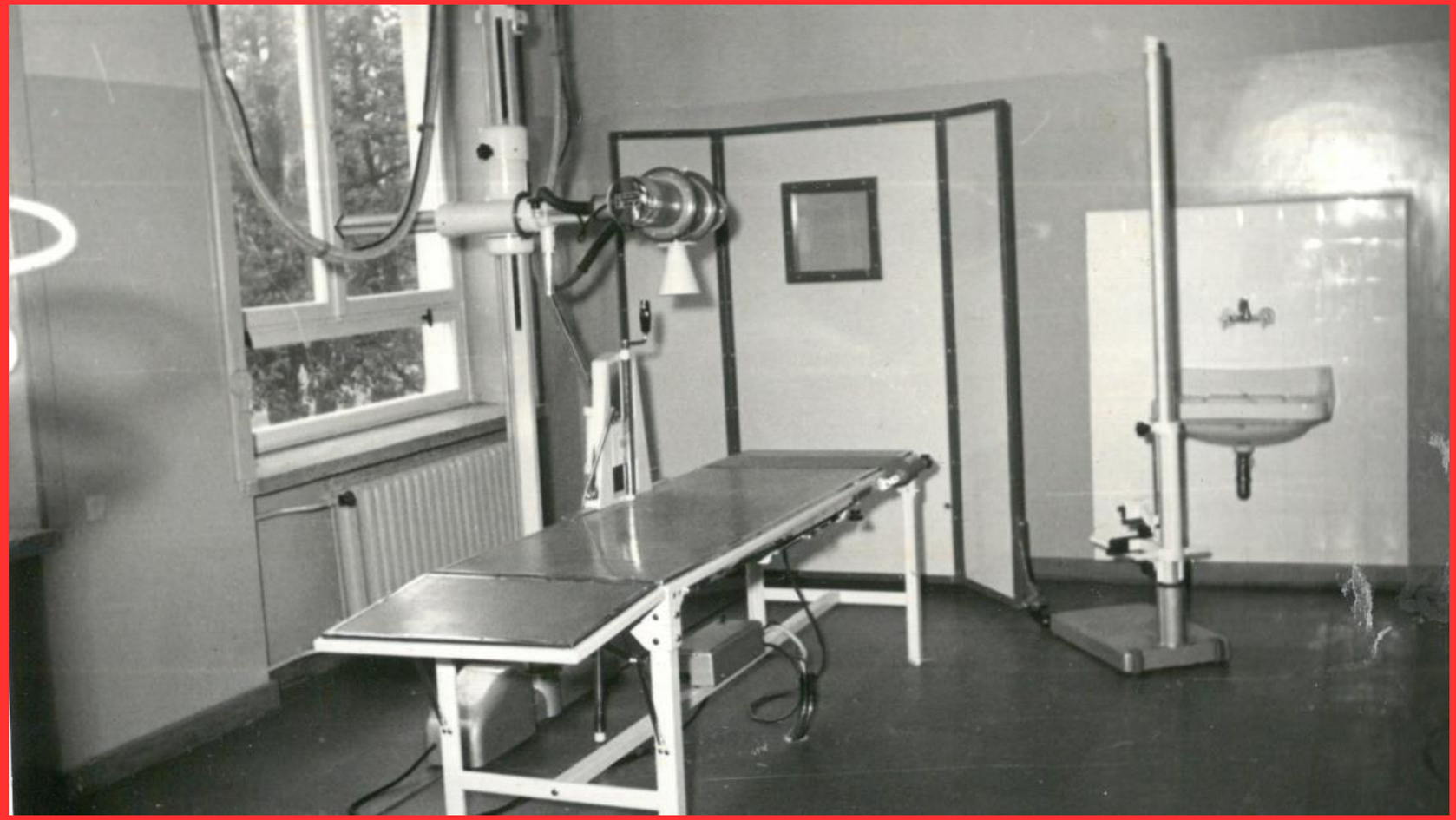

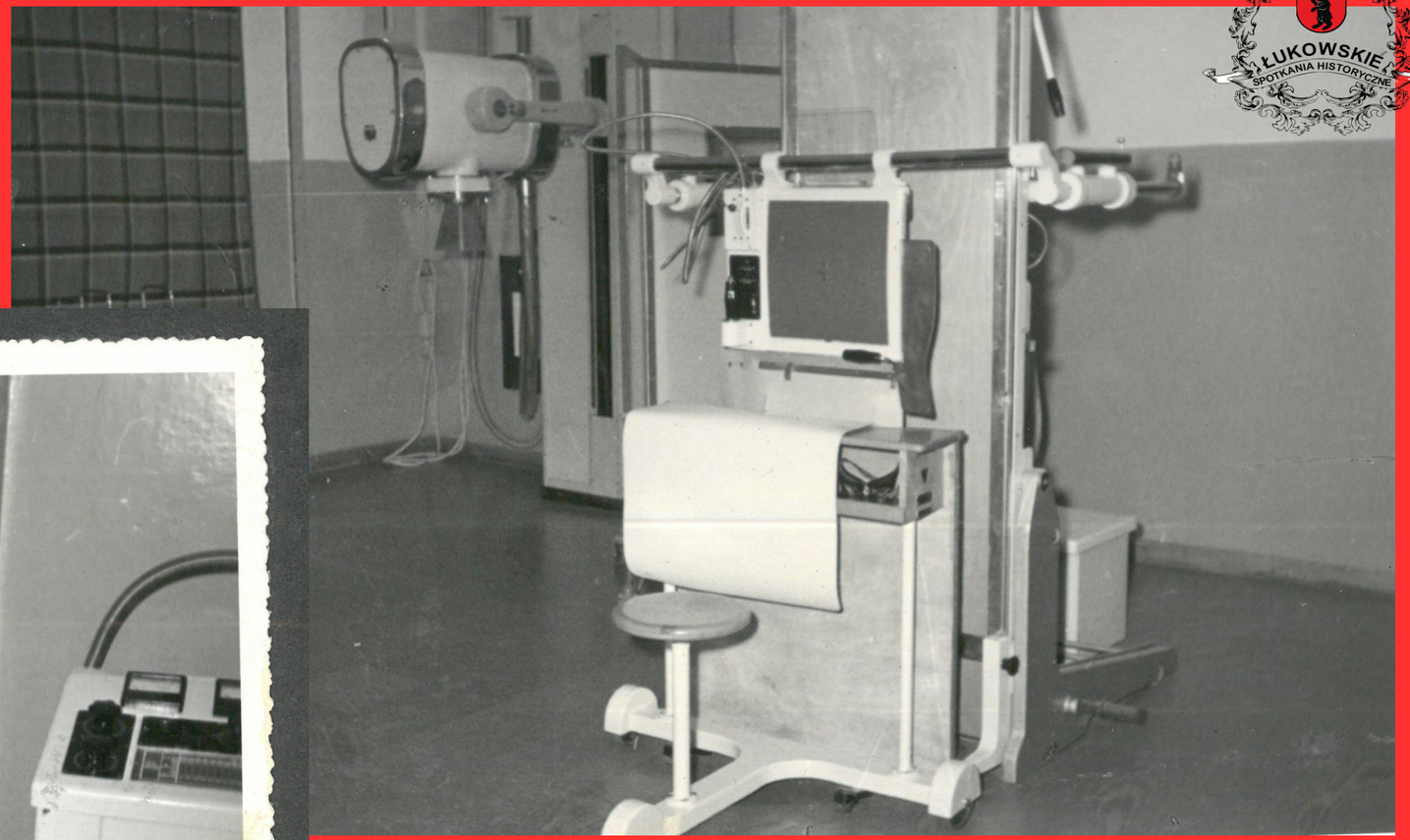

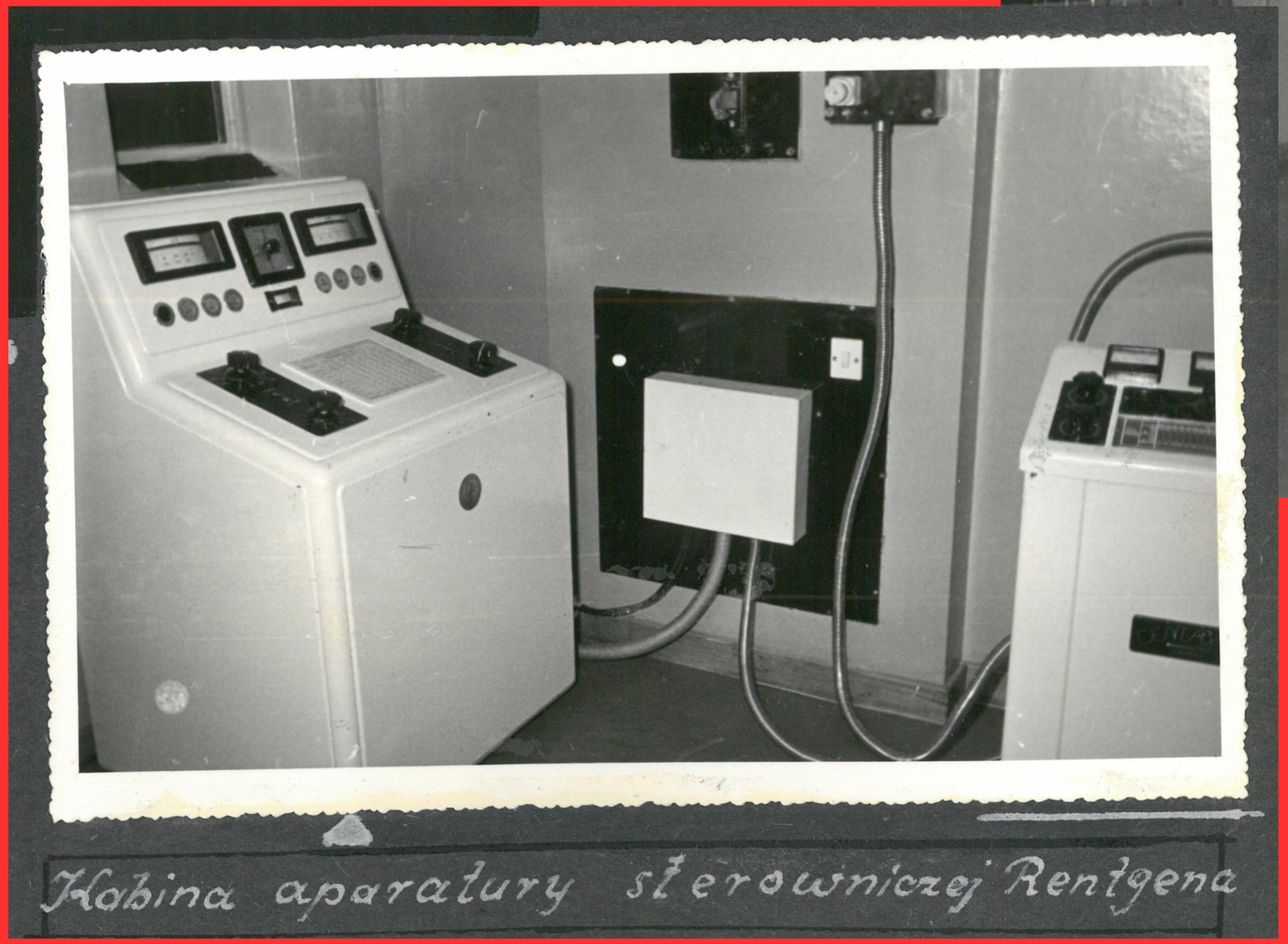

Korytarz i poczekalnie
Oddz. gruźliczego –
Blok C.
Wysoki parter

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Kabina aparatury sterowniczej Rentgena

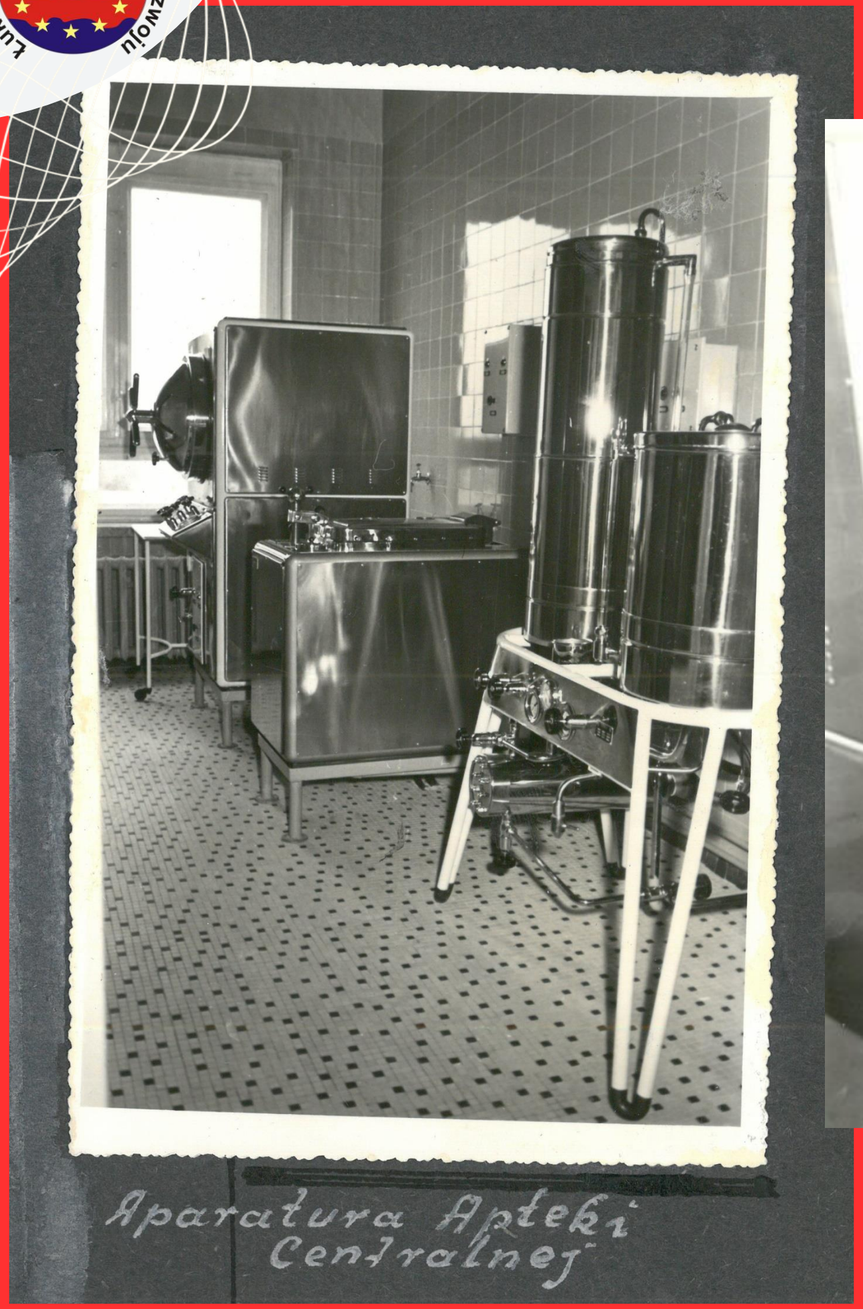
II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

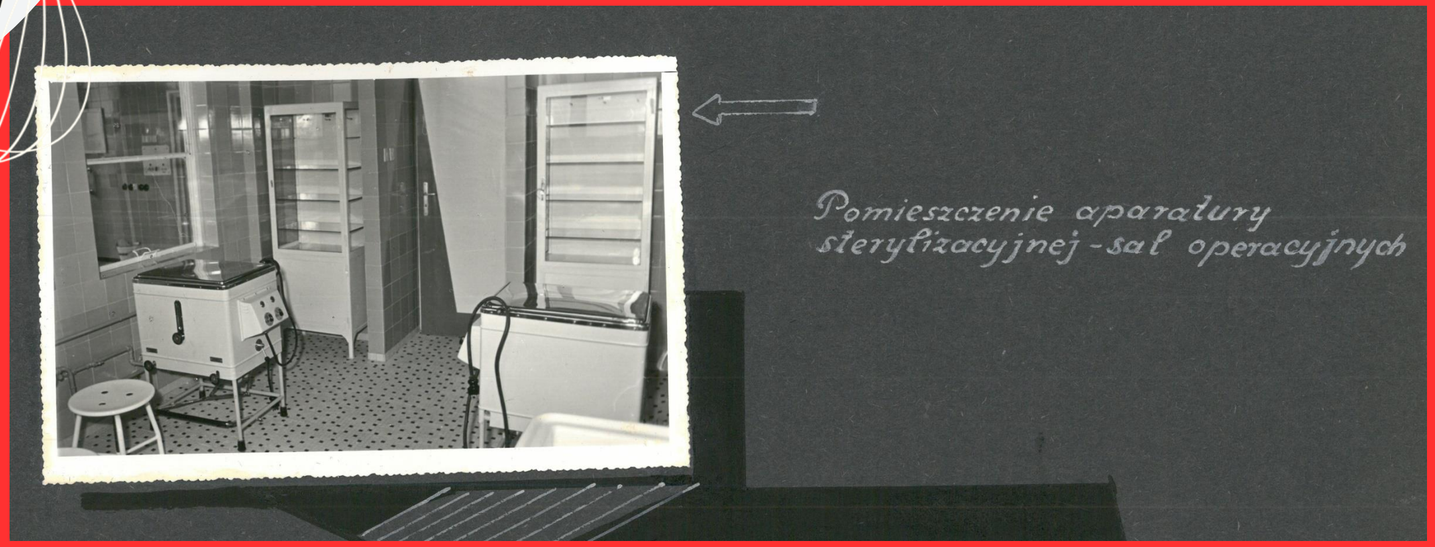

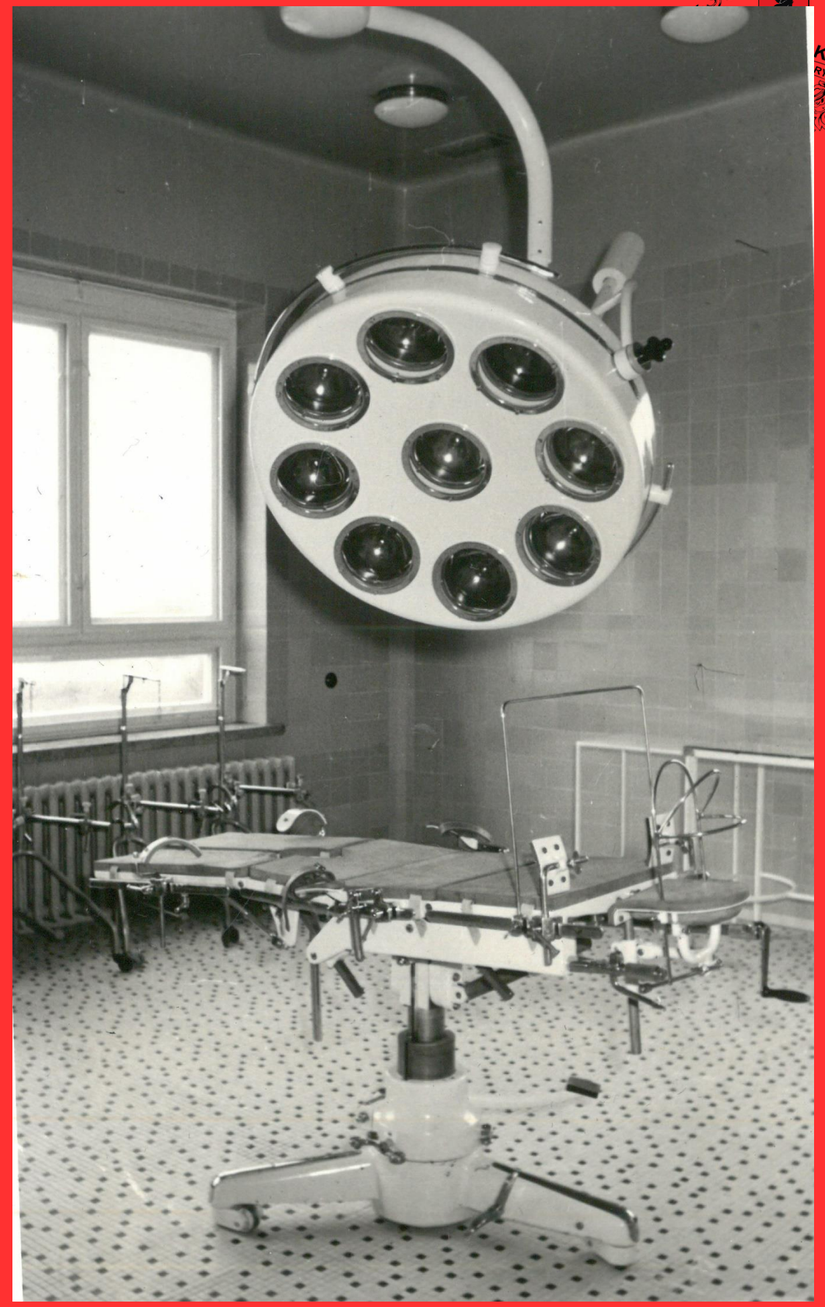

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

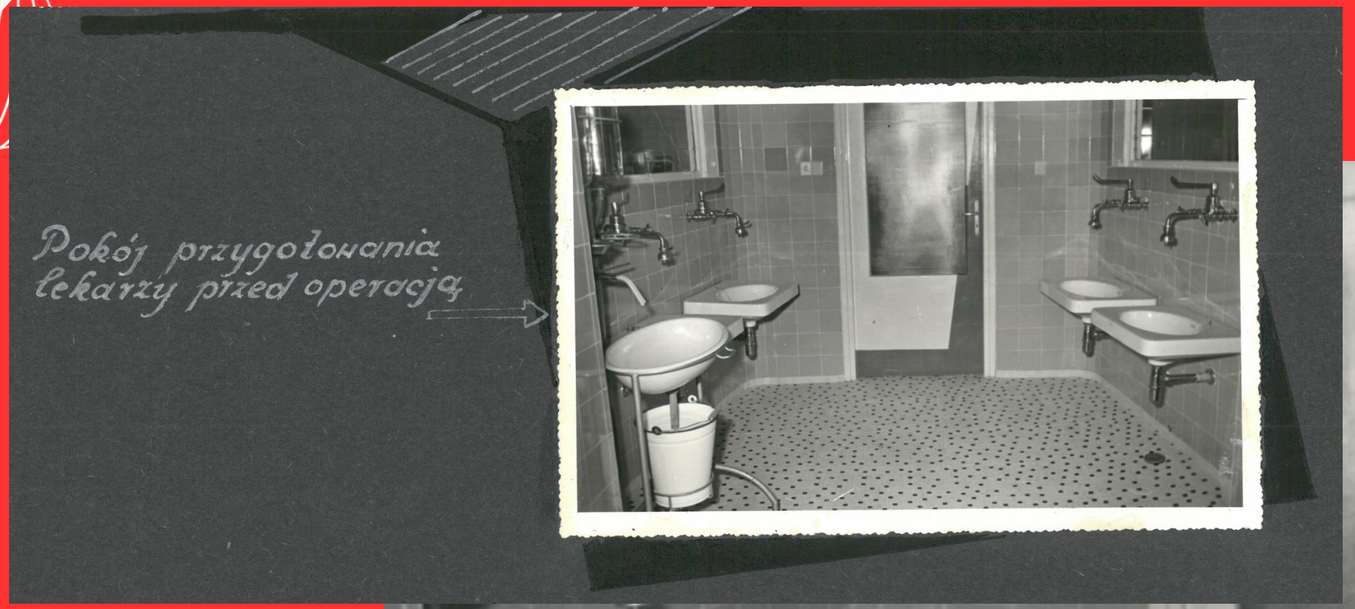

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

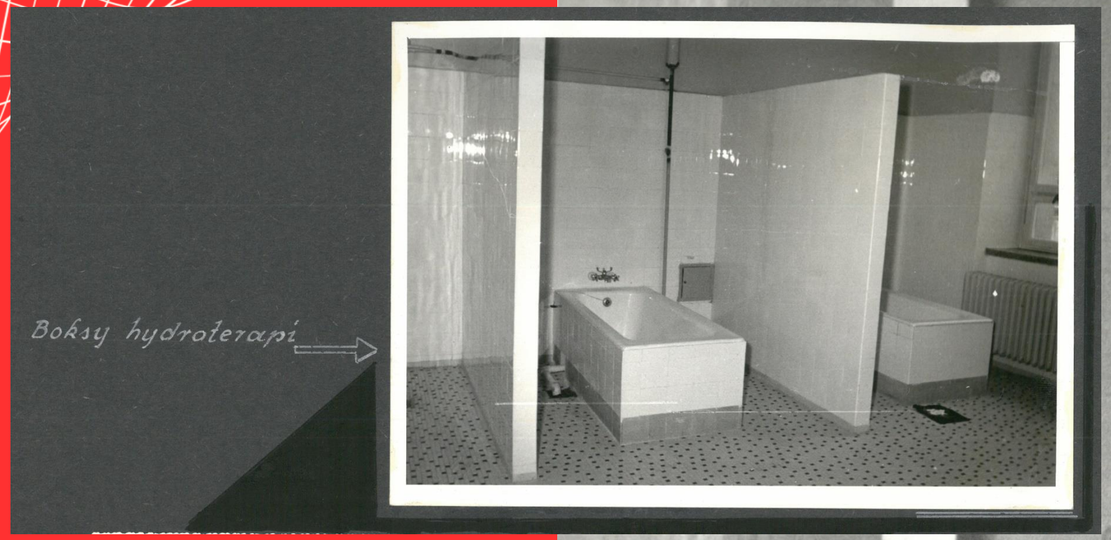

Pokój przygotowania
lekarzy przed operacją

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

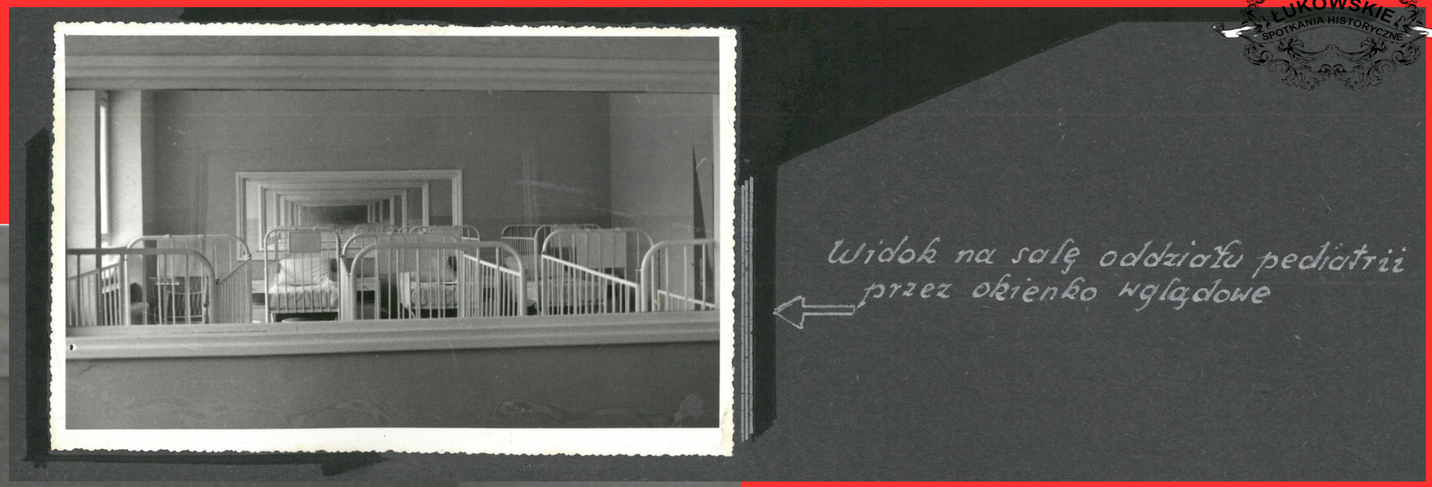

Boksy hydroterapi

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Widok na salę oddziału pediatrii
przez okienko wglądowe

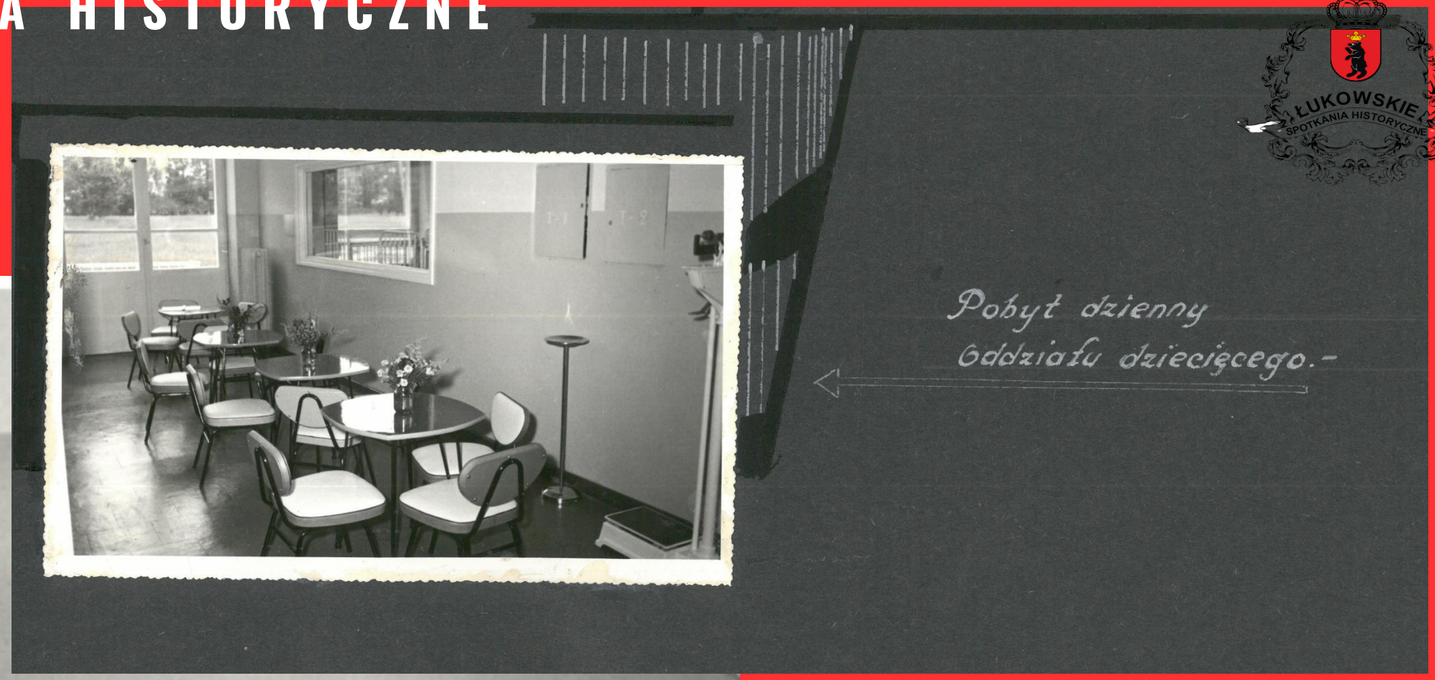

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Typowa sala chorych
Oddziału dziecięcego. —

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

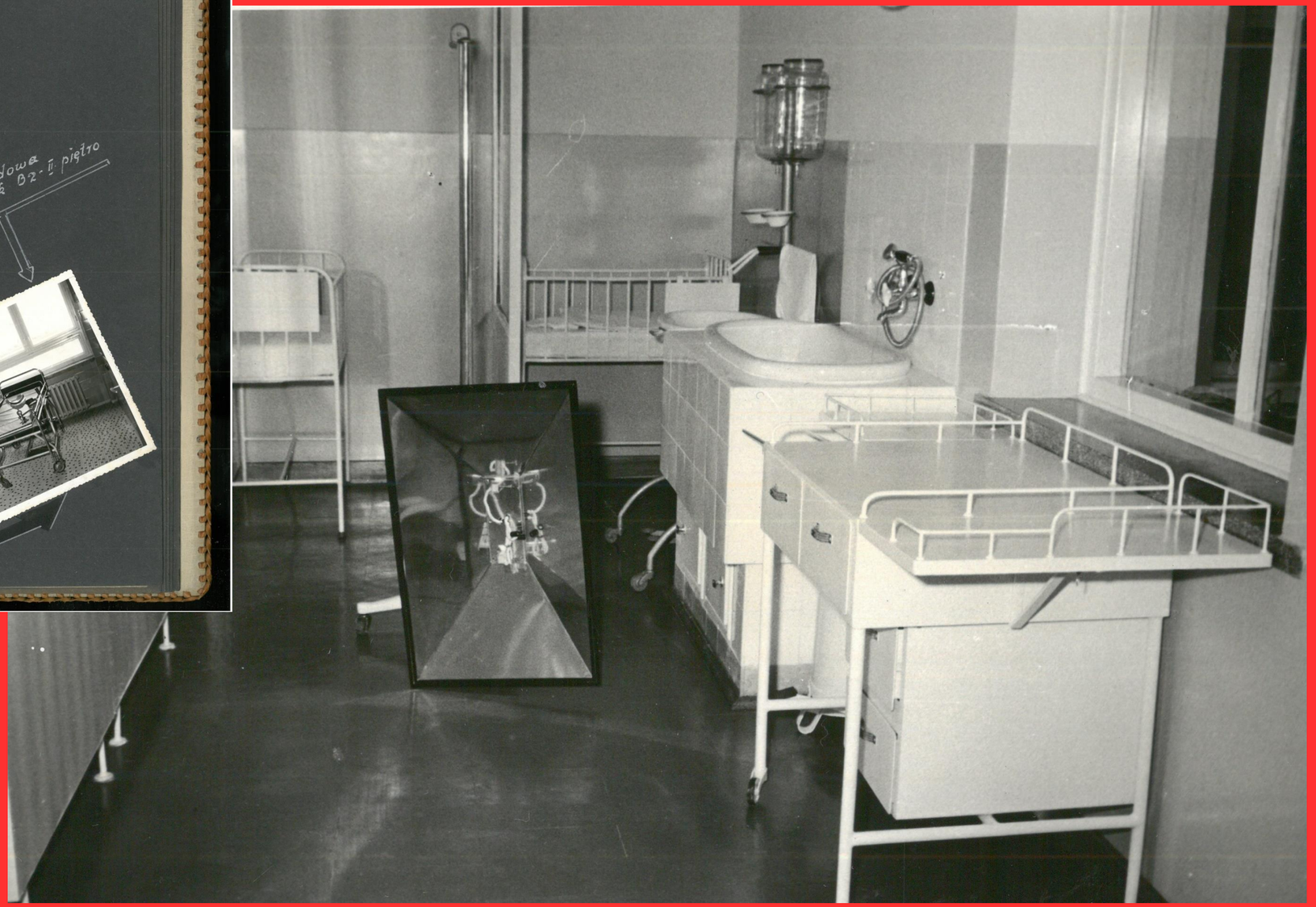

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

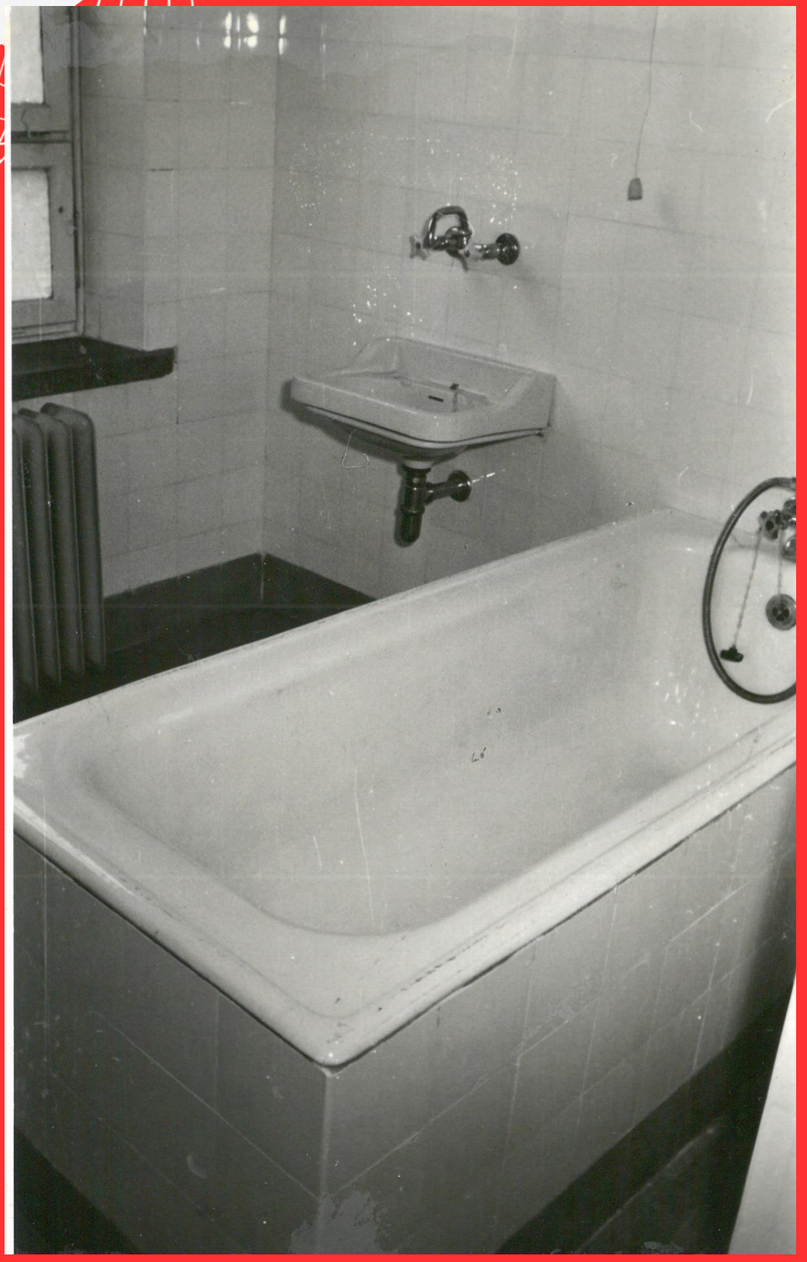

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Korytarz - Blok B3 - III piętro

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

Źródła i fotografie:

- J. Rzewuski – Parafia Rzymskokatolicka w Łukowie w okresie średniowiecza i w czasach nowożytnych od XIII do XX wieku - 2021
- A. Fajzetel, M. Domań, M. Staszyc – Historia aptekarstwa miasta Łukowa – 2004
- Woj. Arch. Państw. W Lublinie - Akta tyczące się stanu i funduszy szpitala św. Tadeusza w Łukowie – 1859-1860
- T. Borkowski, M. Cabaj, B. Szczygielska – Słomiany - Zarys historii psychiatrii na Ziemi Łukowskiej
- Nowa Gazeta Łukowska 2/1996, 1/2003, 2/2003
- SPZOZ w Łukowie
- Portal Łuków Historia
- Portal Łuków i okolice – Historia Ziemi Łukowskiej - Sławomir Smolak

Łukowskie Stowarzyszenie Rozwoju ŁSR

ŁUKÓW 12.11.2023

II ŁUKOWSKIE SPOTKANIA HISTORYCZNE

www.lukow.org.pl

ŁUKÓW.tv ludzie relacje wydarzenia

TYGODNIK REGIONALNY Echo Katolickie

TELEWIZJA ŁUKÓW masterTV

podlasie24.pl REGIONALNY PORTAL INFORMACYJNY